

בין השמיים

אגרת הסופרים והעתונאים יהודים בורשה הוציאה גרמס את חוכרה להסתדרות העולמית של קרובי הפען. התזכיר גרמס בשלש שפות - אידיש, צרפתית וגרמנית. אגרת הסופרים בורשה לא ראתה, כמובן, כל חיבה לעצמה לתת את דבריה אלה בשפה הרביעית - בשפה העברית - אשר גם לה יד ושארית בכל הכתוב באוחו התזכיר. אגרת הסופרים הכבודה בעיר ואם בישראל אשר בפולין המדינה אינה מתכחשת, חלילה, לספרות העברית, כי סיים גם הסופר והעתונאי העברי בחוכה, שימו עיניכם באוהו התזכיר ותמצאו, כי האגדה בבואה להמליץ על עצמה על מנת לבוא במניינם של סופרי אומות העולם ומשורריהן באה להכריז על שלשלת היוחסין הארוכה ובה מתלכדים חוליות חוליות, התניף, הנביאים, שירת ישראל בספרד בימי הבינים ובאיטליה בימי הרנסנס. החשכלה וכו', ומתנוססים הדר שמת האנשים הבאים בזה כסדרם: ר' יוסף פינפו, ר' משה חיים לוצאטו, שלמה לונגון, שלום הכהן, אדם הכהן, מיכיל א. ב. גופלובר, יוסף האפרתי, נפתלי הירץ זיזל, מנדיל לעפין, יצחק ארטר, יוסף פרל, ר' נחמן קרוכמל, ר' שרמה יהודה רפפורט, אברהם טאם, יהודה ליר גורדין, פרץ סטולנקין, מ. ל. ליליני בלום, מנדלי מוכר ספרים, ח. נ. ביאליק, מ. צ. מאנה, מ. מ. דוליצקי, מ. ז. פאירברג, י. ה. ברנר, ג. שופמן, ננסין, שניאור, יעקב שטיינגר, יעקב כהן, ר. פרישמן, ברדיצ'בסקי, יהודה שטיינברג, שאול צירניחובסקי, אורי צבי גרינברג, אהרן צייטלין, דוד שמעוניוביץ, יעקב סיכמן, אבינדר המאירי, יצחק כצלסון, אברהם שוונסקי, יצחק למרן, ש. בן צון, שיי עגנון, ח. הוז, א. שטיינטן, א. ראובני, ד. קמחי, י. בורלא, אשר ברש, יעקב רבינוביץ ראובן בריינין.

אלה המשים איש ואחד אשר זיקה להם, כירוע, לשפת עבר, - יפים הם לה לאגדת הסופרים והעתונאים היהודים בורשה, כדי להתקשט ביקרתי נוציתיהם ולהתימר בעשירות רבה בפני שליטיהקולטוס ונעמי ומירות שבכך אומה ולשון, אולם שפתם אינה ראייה לכך, שיהא נכתב בה התזכיר הדונל ומתהדר בשמותיהם.

ואתה סופר עברי שבאגדה הודי שאית - איך?

אשרי הריקלמה האמריקאית, שזכו תה עמדה לנו לראות עין בעין את המלה העברית כשהיא כתובה במפורש על דפי הפארוורטסי הניו יורקי, והמעשה שהיה כך היה: עורכו של הפאר ווערססי הוציא את ספרי זכרונותיו בשלשה כרכים ועתה עושה לו פיסום רב כיד הריקלמה הטובה עליו, ודומה שתמידיו של אב. כהן אומרים גם לרס' חייך בדעתם של אותם האידואליסטים בפאלעסטינע, שגם המה דורשים בשבחו של הספר הזה ובנליונות הפארווערמסי נפטר ככתבה וכלשוני פקסימיליה, מתוך אגרת פרטיה הכתובה בידי יוסף אהרוני

בין, מי שהיה עורכו של הפועל הצעיר ועתה מנהלו של בנק הפועלים בחל" אביב לידו בניווקי - ואם אהרונוביץ מוצא ככתוב באגרתו - כי בבלעטער פון פין לעפען, הנקראים בעונג רב נגלה לפניו אב. כהן ברשות היחיד שלו כיהודי וכאדם חשוב מאד - מה יעשה הפאר ווערססי ולא ישתמש בדבר שכתב אלה אפילו אם בפרסומם כרוכה הפרחה למי סור את קמעהאגרת ככתבו ובלשונו העברית?

כחיים הצנוניים של הפועלים היהודים בפולין נעשו ספירות-לחי ומהלכות לומות להסיוסם, כחינת מופת הוהק העונה את הכל, באחת מישיבותיה של מועצת קופת-הולים בורשה עמד רסנר סמניני בעלי-המלאכה ומי שהיה ציר בסיים הפולני ונוף בחברי ה.בונדי עק שכבשו את יצריהבקירת שלהם כלפי פשעיההנהלה במחיר משרות אחדות. שניחנו לתכריספלטתם, אלטר מנהינו של ה.בונדי עמד והודיע:

דעת-קהל אינה מענינת אותי כל עיקר, (קריאה סצר כיכ הפועלים הפוד לנים: גם דעת-הקהל שלכם?) כן, גם דעת-הקהל שלנו, אם ה' רסנר התכוון בדבריו אלי, סחובתו להביא הוכחות ברורות...

רסנר הנמית, במסופר בעתונות, להביא עדות מספיקה לישיבה הנבאה. אולם אלטר לא הסתפק בכך וכבד את יריבו במהלומה וגם זה, כמובן, לא שם את ידו בצלחת והחחילו חרנילי-החאבקיו לעיני כל החברים, הפילנים והיהודים שר מעצת קופת חולים בורשה. למחרת-היום יצא אלטר והודיע מעל עמודי ד.פאלקס-צייטונג בלשון ברורה: ... אכן ספרתי על פניו, היתה זו הפעם הראשונה בחיי, ועוד רעה רכחתי אינני סתהרט על כך.

דוקא משום שההלומה לא היה לה אופי אישי (אופי אישי ומסירת לחו - מאי קמשע לן?). כמאז ומעולם כן גם עתה נחשבת בעיני כקליסתי-השום ד עור של איש זה או אחר על אודותו המושטים שלי על הטוב והרע נובע עים אך ורק סתוך הכרתי העצמי מיתפנוסיות, כל ימי חיי לא התעניינתי בכל הנאמר והנכתב עלי...

אלא מאי? זה ימים רכים אני מרגיש, כי עמדה שקטה של חברי ה.בונדי מנבה את חוצאתם של סנבלי-שטני, הרגשתי שהניעה השעה להאנגר בשם התרבות האסתית לפיחוסרית בדיך היחידה הסובבת להם. משוטו כמשמעו: הניעה השעה, הנני שבערצון, שדוקא אני, אשר ה.בונדי העקיר כירי שורת-תפקידים אחראים וכיתי לעשות שפטים באחד מפיצואיהלעזותאלה...

דברים כמרנליוח: הטוב והרע, הכרה פנימית ועצמית, הוכיה לעשות שפטים, ספירת-לחי והכל בשם התרבות האמיתית...

דל"ת